

# Stotteren

Rond het vierde levensjaar kunnen kinderen soms een periode wat minder vloeiend praten. Dit komt doordat de taal op dat moment iets beter is dan de spraak. Het kind wil dus te moeilijke dingen zeggen, waardoor het af en toe vastloopt. Dit is geen stotteren, maar hikkelen en het gaat vanzelf weer over. Stotteren kan ook met hikkelen beginnen, ook rond het vierde levensjaar. Stotteren komt doordat het kind moeite heeft met het plannen en timen van spraakbewegingen. Het is nog niet helemaal duidelijk wat de oorzaak van stotteren precies is.

## Stotteren heeft een aantal kenmerken:

- Tussenvoeging (“de hond is.. uh...”)
- Herhaling (“i-i-i-ik wil een ijsje”)
- Verlenging (“ik gggggga naar school”) Een verlenging kan tot een blokkade leiden, waarbij het kind echt vast blijft zitten op een klank.

Dit niet-vloeiend spreken kan gepaard gaan met bijbewegingen van het hoofd, de mond, ogen en/of armen, om bijvoorbeeld de blokkade op te heffen. Of om de aandacht van het stotteren af te leiden. Ook kan het kind gebruik maken van synoniemen en het omvormen van zinnen. Zo worden ‘stotterwoorden’ vermeden.

Bij een kind dat zich bewust is van het stotteren, is het belangrijk om ervoor te zorgen dat het stotteren niet erg vindt. Kinderen met een slechte timing voor spraakbewegingen hebben meer aandacht nodig om vloeiend te spreken.

De belangrijkste factoren die het stotteren beïnvloeden zijn spanning en snelheid. Spanning ontstaat wanneer het evenwicht verstoord is tussen wat het kind kan en wat er van het kind verwacht wordt (bijvoorbeeld rond de sinterklaasperiode of rond een verjaardagsfeest). Het kind heeft dan te weinig aandacht over om de spraakbewegingen goed te timen. Soms wordt er wel vloeiend gesproken, andere keren niet. Het kind heeft dit niet altijd zelf in de hand.

## Tips om het spreken te vergemakkelijken

- Neem de tijd om te luisteren (als u geen tijd heeft, geef dit dan duidelijk aan).
- Let op de inhoud, en minder op de vorm hoe het uitgesproken wordt; ga in op wat het kind zegt en niet hoe het kind het zegt; vestig niet de aandacht op de niet-vloeiendheden.
- Laat het kind uitpraten.
- Geef het goede voorbeeld door zelf rustig en kalm te spreken en gebruik niet te moeilijke woorden.
- Corrigeer niet en vul niet aan (“zeg dat nog eens...”; “... nee dat moet je zo... zeggen”).
- Herhaal af en toe wat het kind zegt. Door delen te herhalen of samen te vatten bevestig je dat je luistert en begrijpt wat er gezegd wordt.
- Houd oogcontact (oogcontact is een teken van belangstelling –staren kan juist weer spanningsverhogend zijn-).
- Probeer stressfactoren zo veel mogelijk te vermijden.
- Besteed veel aandacht aan de dingen die het kind kan en goed doet en geef regelmatig complimentjes.

## Speciaal voor in de klas:

- Beloon bij het kind de durf om te spreken.
- Betrek het kind geleidelijk aan bij aangename spreekactiviteiten, waar het kind vrijblijvend aan kan deelnemen.
- Ga uit van het idee: stotteren mag. Laat dit ook aan het betreffende kind en de andere kinderen in de klas weten. Vang reacties van andere kinderen op, bijvoorbeeld door: negatieve opmerkingen af te keuren, rollenspellen over plagen en pesten, het onderwerp ‘stotteren’ in de groep te bespreken via een probleemoplossend model.
- Laat het kind uitpraten, terwijl u oogcontact houdt. Reageer rustig, praat zelf niet te snel.

## De logopedist

Wanneer het stotteren verergert of niet overgaat, is het belangrijk contact op te nemen met een logopedist. Ook wanneer de ouder(s)/verzorger(s) of de leerkracht vragen heeft ten aanzien van de niet-vloeiendheden, kan de logopedist geraadpleegd worden. Hoe eerder een kind hulp krijgt bij het stotteren, hoe groter de kans is dat een kind weer vloeiend gaat spreken. Het leert dan omgaan met het timen van spraakbeweging en de invloed van emoties daarop. Vooral bij kinderen die zich erg bewust zijn van het stotteren en het erg vervelend vinden, is therapie belangrijk.

Het doel van de therapie is tweeledig:

- het verminderen van negatieve gevoelens rondom het spreken en zorgen dat het kind geen woorden of situaties gaat vermijden;
- het aanleren van spreektechnieken (zoals het spreektempo verlagen), waardoor het kind minder snel in de knoop komt met de spraakbewegingen.

De ouders kunnen goed bijdragen aan de vermindering van stotteren door snelheid en spanningen zoveel mogelijk te voorkomen. Snelheid kan bijvoorbeeld komen door veel veranderingen, veel haast en weinig structuur. Spanningen ontstaan wanneer het kind merkt dat de omgeving stotteren als een negatieve eigenschap ziet. Er ontstaat spanning doordat het kind vloeiender wil spreken, terwijl dat juist niet lukt. Hierdoor kan het stotteren verergeren.

## Meer informatie?

Meer informatie over stotteren is te vinden op de site van de Nederlandse Federatie Stotteren (NFS): [www.stotteren.nl](http://www.stotteren.nl)

Tips voor in het basisonderwijs zijn te vinden op: [www.stotteren.nl/upload/Basisonderwijstips.doc](http://www.stotteren.nl/upload/Basisonderwijstips.doc)

## Meer weten?

Voor advies of begeleiding door een logopedist van OBD Noordwest kunt u contact opnemen via [logopedie@obdnoordwest.nl](mailto:logopedie@obdnoordwest.nl).

# Stotteren

Informatie voor leerkrachten en ouders

## OBD Noordwest

Postbus 80  
1620 AB Hoorn  
T (0229) 25 93 80  
F (0229) 25 93 83  
E [info@obdnoordwest.nl](mailto:info@obdnoordwest.nl)

## Locatie Hoorn (centraal bureau)

Blauwe Berg 3A  
1625 NT Hoorn

## Locatie Alkmaar

James Wattstraat 4  
1817 DC Alkmaar



januari 2010